

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Säkerhetsprövningar – nya regler (SOU 2024:88)

(Ju2024/02620)

Försäkringskassan instämmer huvudsakligen i utredningens förslag, men vill framföra följande synpunkter och medskick.

7.5 Vad en grundutredning bör omfatta

7.5.5. Uppgiftskällor

Försäkringskassan önskar en tydligare lagreglering avseende de uppgiftskällor som typiskt sett ska ingå i grundutredningen. Fler konkreta uppräknings i lagtext, exempelvis avseende ekonomiska underlag och företagsregister, skapar bättre förutsättningar för en enhetlig tillämpning och gör det tydligt för såväl verksamhetsutövaren som den som prövningen avser vilka uppgifter som normalt kommer att granskas.

8.3 Handläggningsbestämmelser för beslutsfattare

8.2.3 Vem som fattar säkerhetsprövningsbeslut

Säkerhetsskyddsavtal

Försäkringskassan instämmer i att det är verksamhetsutövaren som ska göra den samlade bedömningen vid säkerhetsprövningen. Det bör övervägas att i lagtexten tydliggöra att detta även innefattar att verksamhetsutövaren ska genomföra den utredning som ligger till grund för bedömningen, vilket Försäkringskassan uppfattar är utredningens avsikt.

8.3.1 Förfarandet i ärenden om säkerhetsprövning

Försäkringskassan anser det angeläget att handläggningsreglerna i förvaltningslagen (2017:900), t.ex. reglerna om partsinsyn (10 §), rätt till ombud (15 §) och kommunikation (25 §), analyseras utifrån den hantering av känsliga uppgifter som förekommer i handläggningen av säkerhetsprövningsärenden och att behov av avvikande bestämmelser övervägs.

8.3.3 Motivering av säkerhetsprövningsbeslut

Försäkringskassan instämmer i att en beslutsmotivering ska få utelämnas helt eller delvis när uppgifter av betydelse för beslutet har lämnats inom ramen för internationell samverkan eller av andra källor under förutsättningen att uppgiften inte ska röjas (t.ex. underrättelseinformation eller uppgifter som skyddas av förundersökningssekretess). Det är enligt Försäkringskassan tveksamt om angivna situationer kan anses omfattas av den föreslagna lagtexten i 3 kap. 4 f § andra stycket 2 säkerhetsskyddslagen (2018:585) på det sätt som utredningen verkar utgå ifrån. Lagtexten bör alltså förtydligas i detta avseende.

11.5 En ny nämndmyndighet

I fråga om den instans som ska ansvara för överklaganden och hur överprövningsprocessen bör vara utformad vill Försäkringskassan särskilt framhålla vikten av att det organ som slutligen får uppdraget har förutsättningar att hantera överklaganden skyndsamt och effektivt. Utdragna handläggningstider drabbar inte bara den enskilde som tvingas sväva i ovisshet, utan även verksamhetsutövaren som ansvarar för att lön och andra förmåner betalas ut under tiden ärendet handläggs. Därtill är det absolut nödvändigt att det valda organet kan upprätthålla höga krav avseende säker informationshantering eftersom ett överklagandeförfarande kan komma att exponera säkerhetskänslig information och struktur hos verksamhetsutövaren. Av samma anledning är det enligt Försäkringskassan angeläget att det utreds om det finns behov av undantag från den föreslagna överklagandemöjligheten.

13.7 Konsekvenser av förslagen om en möjlighet att få säkerhetsprövningsbeslut överprövade

Ekonomiska konsekvenser för beslutsfattare

Som utredningen konstaterar kommer förslaget om möjlighet till överprövning medföra kostnader för den beslutande myndigheten. Försäkringskassan kommer att i egenskap av verksamhetsutövare bland annat behöva ta emot och rättidspröva överklaganden, gå i svaromål och eventuellt närvara vid förhandlingar. Det är viktigt att samtliga kostnader hänförliga till överklaganden av säkerhetsprövningsbeslut utreds vidare.

Övrigt

Försäkringskassan anser att det är av stor vikt att säkerhetskyddslagstiftningen harmonierar med förutsättningarna för sådana bakgrundskontroller som tillämpas på arbetssökande som inte ska genomgå en säkerhetsprövning. Såsom även utredningen noterar vore det otillfredsställande om reglerna om registerkontroll enligt säkerhetskyddslagen blir mer restriktiva än vid andra bakgrundskontroller som inte avser säkerhetskänslig verksamhet. Det kan i sammanhanget även nämnas att Försäkringskassan, liksom flera andra myndigheter, nyligen påtalat behovet av utökade registerkontroller i samband med anställning.¹ Försäkringskassan har därvid även betonat behovet av en grundlig utredning som tar ett helhetsgrepp om frågan om hur statliga myndigheter kan skyddas mot intrång och otillbörlig påverkan. Det behovet kvarstår fortfarande.

Beslut i detta ärende har fattats av t.f. rättschef Ingrid Utne i närvaro av avdelningschef Magnus Lundström och rättsliga experter Charlotte Törnblom Karlberg och Anna Pochill, de senare som föredragande.

Ingrid Utne

Charlotte Törnblom Karlberg och Anna Pochill

¹ Se Försäkringskassans promemoria Utökade möjligheter till registerkontroller för Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten, FK2024/023707